

ദേവയാനി

[കാല്പനികമായ ഒരു
ഭാവസാന്ദ്രഗാനാത്മകനാടകശകലം]

ഗ്രന്ഥകർത്താ:

ചങ്ങമ്പുഴ കൃഷ്ണപിള്ള എം. എ.
ഇടപ്പള്ളി.

Composed in Idavom, 1115
First Impression in Thulam, 1123
(1000 Copies)

All rights reserved by
Mrs. SREEDEVI CHANGAMPUZHA
"SREEDEVI MANDIRAM"
EDAPPALLY
(N. Travancore)

Printed at
The Mangalodayam Pr
Trichur.

[വേണമതീതിരം. മനോഹരമായ ഒരു
 കുന്നിന്റെ പരന്നുകിടക്കുന്ന അടിവാ
 രം. ചുറ്റുപാടും പുതുപുതുനിലകുന്ന
 കാടുകൾ, പച്ചപ്പടപ്പുകൾ, വള്ളിക്കുടി
 ലുകൾ. കുന്നിന്റെ അഗ്രഭാഗത്തായി,
 ആകാശത്തിന്റെ ചരിവിൽ, ശിമില
 ങ്ങളായ വെള്ളിമേഘമുളകൾ അ
 ങ്ങിങ്ങായി കാണപ്പെടുന്നു. സൂര്യൻ ക
 ുന്നിന്റെ മുകളിൽനിന്നും കറുത്ത
 ചോട്ടയൻകഴിഞ്ഞു. വിട്ടുരത്തിൽ പച്ച
 കാടുകളുടെ വിള്ളലുകളിൽക്കൂടി സ്തംഭി
 കാഭമായ നീലാകാശം ആകർഷകമാം
 വിധം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. കാടുകളോക
 മാനം പക്ഷികളുടെ കളകളത്താൽ മുഖ
 രമയുമാണ്. മാഞ്ഞുതുടങ്ങുന്ന മുടൽ
 മഞ്ഞിൽ, മദാലസകളായ കിന്നരകന്യാ
 കളെപ്പോലെ, ആകർഷകങ്ങളായ ആ
 ദിത്യരശ്മികൾ അവിടവിടെ ആടിക്ക
 ളിക്കുന്നു. സമരഭൂസംഗ്രവും, സ്വപ്നാ
 തമകവും ഉത്തേജകവുമായ അന്തരി
 ക്ഷം!

ദേവയാനി

കുചനും ദേവയാനിയും പശുക്കളേയുംകൊണ്ട് വേണമതീതടത്തിൽ എത്തിയിരിക്കുകയാണ്. കാലികൾ പല്ലമേഞ്ഞുതുടങ്ങി.

അടിമടി മൊട്ടിട്ടു നില്ക്കുന്ന ഒരു വകുപ്പുകുപ്പത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ, ഒരു പാറക്കല്ലിന്മേൽ, കുചൻ ഇരിപ്പാർപ്പിക്കുന്നു. അതിനോടടുത്തായി മറ്റൊരു വകുപ്പത്തിൽനിന്നു തടിച്ച ഒരു കുട്ടവള്ളി കീഴോട്ടു തൂങ്ങി പരിഞ്ഞുലഞ്ഞു കിടക്കുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ മറ്റേ അറ്റം വേറൊരു മരക്കൊമ്പിൽ ചുറ്റിപ്പിണഞ്ഞു ഏതാണ്ടൊതുങ്ങാലിന്റെ രീതിയിലാണ് കിടപ്പ്.

സൂര്യംഗമോഹിനിയും, സാമ്പ്യലക്ഷ്മിയെപ്പോലെ വിലാസിനിയും ആയ ദേവയാനി കാൽ കീഴോട്ടു തൂങ്ങിയിട്ടുകൊണ്ട് അതിന്മേലിരുന്നു മെല്ലെ മെല്ലെ ആടിത്തുടങ്ങുന്നു. അവളുടെ ഇടുന്നീലനിറത്തിലുള്ള മുഴുവസ്രാഞ്ചലങ്ങൾ, നെററിത്തടത്തിൽ ഉതിർന്നുലഞ്ഞു കിടക്കുന്ന അമുകുമാരിയെപ്പോലെ ഇടയ്ക്കിടെ കാറുകൾ മന്ദമന്ദം ഇളകുന്നുണ്ട്.

അവാച്യമായ ഏതൊരു കരാനന്ദചിന്തയാൽ തികച്ചും ഏല്പാൻ ഇ

ദേവയാനി

അവരുടേയും മുഖം. കഠിനമായ ഒരു
പരിമളം, സ്വർഗ്ഗത്തിലെ സ്വപ്നപോ-
ലെ, അവിടെയാകമാനം പ്രസിരിച്ചു
അവരെ കോർമയിർക്കൊള്ളിക്കുന്നു.
ഒരു ഭാഗത്തു മന്ദമായി മുളിക്കൊണ്ടു
നൃത്തംചെയ്യുന്ന വേണമതിയിലെ ക-
ല്ലോലങ്ങൾ.....]

ദേവയാനി

കുമാരാ, അതാ നോക്കൂ!—കുമാരന്റെ സമാഗമം മുതൽ
എന്റെ ഹൃദയംപോലെ പുളച്ചൊഴുകുന്ന വേണമതി
യിൽ, വിടർന്നിറങ്ങുന്ന ആ ചെന്താമരപ്പൂക്കൾക്കു ചു-
റ്റും, രണ്ടു ചിത്രശലഭങ്ങൾ, ഉടലെടുത്ത പ്രതീക്ഷകൾ
പോലെ, എത്ര കൗതൂഹലത്തോടെ വട്ടമിട്ടു പറന്നു കളി-
ക്കുന്നു!

കവൻ

ദേവീ, എന്റെ നിറംപിടിച്ച ആശങ്കളെപ്പോലെ മ-
നോഹരങ്ങളാണ് അവ.

അതിനുമകലെ നോക്കൂ, പൂത്തുപൂത്തുപുഴുങ്ങി-
ചിതമുടയ വനങ്ങൾക്കപ്പുറം നീലവിണ്ണിൽ,
ധൂതപുഷ്പകുളിങ്ങോട്ടെത്തിനോക്കിക്കണ്ടുങ്ങി-
ക്കുതുകമൊടു ചിരിപ്പൂ വെൺമുകിൽപ്പെൺകിടാങ്ങൾ!

— മൂന്നു —

ദേവയാനി

ദേവയാനി

അതേ; അതേ; കുമാരനെപ്പോഴും ആ സ്വപ്നത്തെക്കുറിച്ച്
ചിന്ത മാത്രമേയുള്ളൂ. കാണുന്നതെല്ലാം അവിട
ത്തെ അപ്സരസ്സുകളായിത്തീരാനും!

കുചൻ

കഷ്ടം! ദേവീ, ഇതാ എന്റെ സ്വപ്നമല്ലേ, ഇവിടെ, എ
ന്റെ അടുത്തുതന്നെ മന്ദമനസ്സിലാക്കുകയുണ്ടാകുന്നതു്?
പിന്നെന്തിനാണിങ്ങനെ മുളുവാക്കുകൾ പറയുന്നു?

കല്യാണി, നീയരികിലീവിധമുല്ലസിക്കെ-
പ്പല്ലാണെന്നിങ്ങ സുരലോകസുഖാനുഭോഗം
ഉല്ലാസഭേ, കുചൻ, നിൻപ്രണയാർ ചിത്ത-
മല്ലാതെ വേണ്ടലകിൽ മറ്റൊരു ഭാഗധേയം!

ദേവയാനി

അതെന്നേ ഞാൻ കുമാരന്റെ പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിച്ചു
കഴിഞ്ഞു! അവിടുന്നിനെയും സംശയാലുവാനോ എന്റെ
സ്നേഹത്തിൽ? അങ്ങയെ ആദ്യമായിക്കണ്ട നിമിഷം
മുതൽ എന്റെ ഹൃദയം അങ്ങയ്ക്കു ധീനമായിക്കഴിഞ്ഞു!

കുചൻ

അതെന്നിരിക്കുവാനും, ദേവി! ആ മനോഹരമായ സായാ
ഹ്നം, എന്റെ സൗഭാഗ്യത്തിന്റെ സൂര്യോദയമായിര
ന്നു. അതെങ്ങനെ മറക്കാനാകും?

— നാലു —

ദേവയാനി

വീണയ്ക്കൊത്ത മൃദുസ്വനത്തിലമൃതം
വർഷിച്ചു, ഭഗാശയിൽ -
ത്താണല്ലൽപ്പെടുമെന്നിൽ വീണ്ടുമുണർവു -
റാടിച്ച ചൈതന്യമേ,
കാണപ്പെട്ടൊരുദാരതേ, കനിവിനു -
ഉളാകാരമേ, മാമക -
പ്രാണൻ പോലുമിതാ, ഭവൽപദയുഗ -
ത്തിങ്കൽ സമർപ്പിച്ചു ഞാൻ!

ദേവയാനി

വത്ര, കുമാരാ, ഈ വള്ളിയിന്മേൽ എന്റെ അടുത്തുവ
ന്നിരിക്കു.....അല്ലനേരം നമുക്ക് കുന്നിച്ചിരുന്ന ഊഞ്ഞാ
ലാടാം!

കുമാരൻ

അങ്ങനെയെന്നെ.

[കുമാരൻ എഴുന്നേറ്റുചെന്നു ദേവയാനി
യോടൊപ്പമിരുന്നാടുന്നു.]

ദേവയാനി

കുമാരാ, നമ്മുടെ ചുറ്റുമുള്ള പ്രകൃതിവിലാസം എത്ര രമ
ണീയമായിരിക്കുന്നു! അതിനെ വണിിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു
പാട്ടു പാട്ടു.....

— അഞ്ച് —

ദേവയാനി

കുചൻ

ദേവിതന്നെയാകട്ടെ. ആ മധുരാലാപം നിലാവുനിറ
 ഞ്ഞ എത്രയെത്ര രാത്രികളിൽ എന്റെ ഏകാന്തതകളെ
 പൂർത്തീകരിച്ചു! ഏതോ അജ്ഞാതമേഖലകളിലേയ്ക്കു
 ആത്മാവിനെ ആവഹിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന അദൃശ്യമായ
 അതിന്റെ മായാശക്തി! ഓ, ദേവീ, എന്റെ ഹൃദയം
 വെമ്പുകയാണ്; ഒന്ന് പാട്ടു!.....

ദേവയാനി

എന്തിനിങ്ങനെ മുഖസ്തുതി പറയുന്നു? കുമാരനെപ്പോ
 ലെ മധുരമായി പാടാൻ എനിക്ക് വശമില്ല. ആകാശ
 ത്തിന്റെ ശബ്ദമാണത്; എന്തൊരാളെ മണ്ണിന്റെ
 യം!..... മണ്ണിന്റെ എന്തും മടുപ്പിക്കുന്നതല്ലേ?

കുചൻ

എന്നെന്നിങ്ങിനെ തോന്നുന്നില്ല; അനുഭവം നേരേ മറിച്ചാ
 ണ് എന്നെ പഠിപ്പിക്കുന്നതും.

ദേവയാനി

അനുഭവം വളരട്ടെ; അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായം താനേ
 മാറിക്കൊള്ളൂ!..... അതെന്തെങ്കിലുമൊക്കട്ടെ. നമ്മുടെ
 പ്രായവും, അടുപ്പവും, ഈ സന്ദർഭവും മുറിച്ചു തടപചി
 ന്തകൾക്കുള്ളതല്ല..... പാട്ടു, ആട്ടിം കുമാരൻതന്നെ
 പാട്ടു; എന്നിട്ടാകാം ഞാൻ.

ദേവയാനി

കുചൻ

അല്ല, ദേവിതന്നെ പാടിയാൽ മതി...

ദേവയാനി

ആട്ടെ, എന്നാൽ നമുക്കൊന്നിച്ചു പാടാം.

കുചൻ

ശരി, അങ്ങനെതന്നെ.....പക്ഷേ, ദേവിവേണം തുടങ്ങാൻ.....

ദേവയാനി

എന്തു കാര്യത്തിലും ഈ വാശിതന്നെ വാശി!—ഞാൻതന്നെ തോറു, സമ്മതിച്ചേയ്ക്കാം! എന്താ പോരേ?

[പാടുന്നു]

ശ്രീലസ്തിശ്വനിതാന്തനിമ്ലമതാ

രാജിപ്പ നീലാംബരം;

കുചൻ [തുടർന്ന് പാടുന്നു]

ബാലേ, മുശ്യസരസ്സിൽ നിൻ മിഴികൾപോൽ

മിന്നുന്നിതിന്ദീവരം;

ദേവയാനി [തുടരുന്നു]

മാലേയാനിലനെത്തിയാത്തകുതുകം

വീശുന്നിതാ ചാമരം;

കുചൻ [തുടരുന്നു]

ചാലേ പച്ചമരങ്ങൾ നിൻമൊഴികൾപോൽ

തൂകുന്നിതാ മമ്മരം!

— ഏഴ് —

ദേവയാനി

കുമാരനെപ്പോഴും എന്നെ കളിയാക്കുന്നതാണിപ്പോൾ... ആ
 ഞെ നമുക്കു കുറച്ചുകൂടി പാടാം!...

മലമുകളിൽ പൊങ്ങുന്നു ഭാനുബിംബം

കവൻ

മലർനിരയിൽത്തങ്ങുന്നു മത്തളംഗം.

ദേവയാനി

കുളിർപകുൾ മീട്ടുന്നു വല്ലകികൾ

കവൻ

കുസുമിതകളാടുന്നു വല്ലികൾ.

ദേവയാനി

കുറുമൊഴികൾ ചൂടുന്നു പൂങ്കുലകൾ

കവൻ

കുയിലിണകൾ പാടുന്നു കാകളികൾ

ദേവയാനി

[വനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തേയ്ക്കു ചുണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ട്]

ആടലാരാ മരക്കൊമ്പത്തു തത്തിനി-

ന്നാടുന്നിതാൺമയിൽ ചാലേ!

കവൻ

കാമനേ, നിൻമിഴിക്കോണതിർമിന്നലിൽ.
 മാമകമാനസംപോലെ!

— എട്ട് —

ദേവയാനി

ദേവയാനി

[ലജ്ജാമധുരമായ മന്ദസ്മിതത്തോടെ]

അ, പ്ലപ്തരസ്സുകളൊന്നിച്ചു മേളിച്ച
ചെല്ലസ്സുതികളെപ്പോലെ!

കവൻ

അല്ലല്ല, മോഹിനി, നീ കൊളുത്തിട്ട, മെൻ
മുല്ലപ്രതീക്ഷകൾപോലെ.

ദേവയാനി

[മറൊരിടത്തേയ്ക്കു മുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട്]

അപ്പനീർപ്പുവിനടുത്തടുത്തേയ്ക്കൊരു
ഷരംപ്പദം പോവതു കണ്ടോ?

കവൻ

അപ്പുവി, നെന്നാ, ലടുത്തു ചെന്നിട്ടു-
മപ്രിയമല്ലവുമുണ്ടോ?

ദേവയാനി

ഭൂരത്തു ഭൂരത്തുനിന്നു പറന്നതിൻ
ചാരത്തതെന്തിനു ചെന്നു?

കവൻ

വെമ്പിപ്പറന്നതു പോകും വഴിക്കതിൻ
മുമ്പിലതെന്തിനു നിന്നു?

— കവതു —

ദേവയാനി

കുമാരനെപ്പോഴും എന്നെ കളിയാക്കുന്നതാണിഷ്ടം... ആ
ഓട്ടെ നമുക്കു കുറച്ചുകൂടി പാടാം!...

മലമുകളിൽ പൊങ്ങുന്നു ഭാനുബിംബം

കവൻ

മലർനിരയിൽത്തങ്ങുന്നു മത്തട്ടംഗം.

ദേവയാനി

കുളിരലകൾ മീട്ടുന്നു വല്ലകികൾ

കവൻ

കസുമിതകളാടുന്നു വല്ലികകൾ.

ദേവയാനി

കുറുമൊഴികൾ ചൂടുന്നു പൂക്കുലകൾ

കവൻ

കയിലിണകൾ പാടുന്നു കായകളികൾ

ദേവയാനി

[വനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തേയ്ക്കു ചുണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ട്]

ആട്ടലാറ്റാ മരക്കൊമ്പത്തു തത്തിനി-

ന്നാടുന്തിതാൺമയിൽ ചാലേ!

കവൻ

കാമനേ, നിൻമിഴിക്കോണതിർമിന്നലിൽ

മാമകമാനസംപോലെ!

ദേവയാനി

ദേവയാനി

[ലജ്ജാമധുരമായ മന്ദസ്മിതത്തോടെ]

അ, ലുപ്തരസ്സുകളൊന്നിച്ചു മേളിച്ചു
ചെല്ലസ്സുതികളെപ്പോലെ!

കുചൻ

അല്ലല്ല, മോഹിനി, നീ കൊളുത്തിട, മെൻ
എല്ലപ്രതീക്ഷകൾപോലെ.

ദേവയാനി

[മരൊരാരിതത്തേക്കു ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു]

അപ്പനീർപ്പുവിനടുത്തടുത്തേയ്ക്കൊരു
ഷർപ്പദം പോവതു കണ്ടോ?

കുചൻ

അപ്പുവി, നെന്നാ, ലടുത്തതു ചെന്നിട്ടു-
മപ്രിയമല്ലവുമുണ്ടോ?

ദേവയാനി

ഭൂരത്തു ഭൂരത്തുനിന്നു പറന്നതിൻ
ചാരത്തതെന്തിനു ചെന്നു?

കുചൻ

വെമ്പിപ്പറന്നതു പോകും വഴിക്കതിൻ
മുമ്പിലതെന്തിനു നിന്നു?

— കവതു —

ദേവയാനി

കുപ്പത്തിനൊപ്പം പറയാൻ പഠിപ്പിച്ചു -

* തസ്തരകന്യകളാണോ?

കുപ്പൻ

കുപ്പത്തിനൊപ്പം പറയാ,നൊരാൾക്കിനി-
യസ്തരകന്യകൾ വേണോ?

ദേവയാനി

[ഭ്രാന്തെത്തരം മൃഗീകാണിച്ച്]

അങ്ങോട്ടു നോക്കിയാലെന്തു കാണാം.

കുപ്പൻ

അയിരും കാടുകൾ പൂത്തുകാണാം.

ദേവയാനി

പൂവണിക്കാട്ടിൽനിന്നെന്തു കേൾക്കാം?

കുപ്പൻ

പൂവേണി, വൈക്കിളിക്കൊഞ്ചൽ കേൾക്കാം.

ദേവയാനി

വൈക്കിളിക്കൊഞ്ചൽ കേട്ടെന്തു തോന്നി?

കുപ്പൻ

തങ്കമേ, നിൻമൊഴിയെന്നു തോന്നി.

---

* സംഗീതത്തെ സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ വിസദ്യത്തെ വിട്ടുകിട്ടി
അപ്പോഴാണ്!

- പത്തു -

ദേവയാനി

ദേവയാനി

ഇന്ദ്രസദസ്സിലെക്കുന്തു കഥതൻ
സുന്ദരാലാപമാണെന്നു തോന്നി!

കവൻ

ഇന്ദ്രപുരത്തിലുമില്ലൊരൊരാൾ—
സ്സുന്ദരിപോലുമെന്നോമലേപ്പോൽ!

ദേവയാനി

[ലീലാലാലസയായി—മുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു്]
ആടിചെന്നാരാരുപ്രവരിക്കും?

കവൻ

മൃടീജ്ഞാനാശിപ്പോന്നായിരിക്കും!

[മുമ്പിൽ, തെല്ലകലെ, അല്പം ഉയരത്തിൽ മനോഹരമായ ഒരു പുഷ്പം. ആട്ടം മുറുകുന്നു. പുഷ്പത്തോടു സമീപിക്കുമ്പോൾ ഇരുവരും കൈനീട്ടുന്നു. കിട്ടുന്നില്ല. ചിരിയിൽ കഴഞ്ഞ വാശിയോടുകൂടിയ മത്സരം മുറുകുന്നു. ഒടുവിൽ, കവൻ ജയിച്ചു. ദേവയാനിയുടെ കവിർത്തടങ്ങൾ ലജ്ജാവിവർണ്ണമാകുന്നു. കവൻ സ്നേഹപൂർവ്വം ദേവയാനിയെ ആ പുഷ്പം മുടിക്കുന്നു.]

— പതിനൊന്നു —

ദേവയാനി

ഈ വള്ളിമേലിരുന്നാടിയാടി

കുചൻ

ജീവൻ പുളകങ്ങൾകൊണ്ടു മൂടി!

ദേവയാനി

കുമാരാ, ഞാൻ വല്ലാതെ ക്ഷീണിച്ചു!

കുചൻ

[ആട്ടം നിത്തിയിട്ട്]

എങ്കിൽ, വേണമതിയിൽനിന്നു ചെന്നാമരപ്പുക്കൾ പരിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന്, ഈ വള്ളിക്കൂടിലിൽ വിരീച്ചു, അതിൽ ഞാനെന്റെ ദേവിയെ വിശ്രമിപ്പിക്കാം.

[വള്ളിയിൽനിന്നു താഴെ ചാടിയിറങ്ങുന്നു.]

ദേവീ, ഒരു നിമിഷം, ഞാനിതാ വന്നുകഴിഞ്ഞു.

[പോകുന്നു]

ദേവയാനി

അമരനന്ദനവനികകൾ വിട്ടെ-
ന്നരികിലെത്തിയ കിരണമേ,
പരിചിലെൻപൂവ്വസുകൃതമേകിയ
പരമസായുജ്യസ്തരണമേ,
ഭരിതകൗതുകം ഭജനലോലമെൻ
ഹരിതയൗവ്വനമെതിരേല്ല!
തണൽപാകിപ്പാകിത്തളിർ വിരിക്കാവൂ
തവ സരണിയിൽ വിജയങ്ങൾ!

ദേവയാനി

[കൈനിയെ വിടന്ന് താമരപ്പൂക്കളും ഇലകളുമായി.

കവൻ മടങ്ങിയെത്തുന്നു]

ഞാനധികം വൈകിയില്ലല്ലോ, ഉച്ചോ, ദേവി?

ദേവയാനി

ഇല്ല, കുമാരാ, കുമാരൻ വേഗത്തിൽ തിരിച്ചെത്തി.

[ലതാഗൃഹത്തിൽ കവൻ ശയനിയം സജ്ജമാക്കിയിട്ട്]

എന്നാൽ വരൂ, ദേവീ, ഇതിൽ വന്നു വിശ്രമിക്കൂ!

ദേവയാനി

ഈ വള്ളിയിന്മേൽനിന്നു ചാടിയിറങ്ങാൻ എനിക്കു വയ്യ. കുമാരൻ ഒന്നെന്നെ താഴെ ഇറക്കിവിട്ടു!

കവൻ [അപ്രകാരം ചെയ്തിട്ട്]

കഷ്ടം, എന്റെ ദേവി പല്ലാതെ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നല്ലോ.

ദേവയാനി

സാരമില്ല. കുമാരന്റെ മടിയിൽ തലവെച്ച് അല്പനേരമങ്ങനെ കിടക്കുമ്പോഴേയ്ക്കും എന്റെ ക്ഷീണമൊക്കെപ്പറപാക്കുകയില്ലേ!

തവാംഗുലിസ്സുവുമിത്തളിർത്ത

തരക്കളിൽത്തത്തുമിളംമരുത്തും

തരുന്ന രോമാഞ്ചമണിഞ്ഞ മെയ്യിൽ -

ത്തളിച്ചു പിന്നെങ്ങനെ തങ്ങിനില്ക്കും?.....

- പതിമൂന്ന് -

[വജ്രിക്കുടിയിൽ, കചന്റെ മടിയിൽ തലയുംവെച്ചു
ദേവയാനി സുഖശയനം ചെയ്യുന്നു]

ദേവയാനി

ഇടതിങ്ങിയ കാട്ടുപിച്ചുക-
ച്ചെടി മൊട്ടിട്ടിടുമീ നികുഞ്ജകം
ചുടുവെയ്പിൽ നിതാന്തശീതള-
സ്സുദമം പൂന്തണലിൽ നികേതനം.

ആട്ടെ, കുമാര, എന്നോടു വാസ്തവം പറയൂ, അനേകമനേകം നിറംവിടിച്ച മോഹങ്ങൾ നിറഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന ഭാവിയെപ്പോലെ ആകുഷ്കമായി പരിലസിക്കുന്ന ഈ പച്ചക്കാടുകളും ലജ്ജയാൽ അമർത്തപ്പെട്ട മൃകമായ വകാരതീർണ്ണതപോലെ അടങ്ങിയൊതുങ്ങി അണിനിരന്നു നില്ക്കുന്ന ഈ കുന്നുകളും അങ്ങയ്ക്കു പ്രിയകരമായിത്തോന്നുന്നുണ്ടോ?

കചൻ

തോന്നുന്നുണ്ടോ എന്നോ, ദേവി?—കഷ്ടം!
പച്ചക്കാടുപുതച്ചൊരീ മലകളും
പാടുന്ന പൂഞ്ചോലയും
സ്വപ്നം കളയാരവെന്തു സസുഖം
വാഴും വിഹംഗങ്ങളും;

— പതിനാലു —

ദേവയാനി

അച്ഛശ്രീകലരുന്ന പൊയ്ക്കകളും.....

[വേണമതിതടത്തിലേയ്ക്കു ചുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട്]

ആപ്പേരാലും.....

[ഏതോ അനുഭൂതിയിൽ ലയിക്കുന്ന ക്ഷണികമായ

ധ്യാനാത്മകതയോടെ]

ആത്മാവിനെന്തച്ഛിന്നോത്സവ-

ദായകങ്ങൾ!.....

[വികസിതനേത്രങ്ങളോടെ ദേവയാനിയെ

സന്ദീതം ആശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ട്]

അവയെ സ്നേഹിപ്പു ഞാ,നോമലേ!

[അല്പസമയത്തെ പുളകാങ്കിതമായ മൗനം]

ദേവയാനി

[അനുഭൂതിയുടേയും ആശങ്കയുടേയും കലപ്പുള്ള

ഒരു നെടുവീപ്പോടുളടി]

എങ്കിലും, കുമാരാ, ആ സ്വർഗ്ഗത്തിലെ നന്ദനോല്പാന്ന
ത്തോളം അവിടുത്തേയ്ക്കുകഷ്ടകമാണോ അസുരസങ്കേത
മായ ഈ കാട്ടിൻപുറം?

കുമാരൻ

[നേരിയ പരിഭവസ്വരത്തിൽ]

അതാ, ദേവി പിന്നേയും ആ പഴയ പല്ലവിതന്നെ എ
ടുത്തല്ലോ! ഇതിനകം എത്ര പ്രാവശ്യം ഞാനെന്റെ ദേ

— പതിനഞ്ച് —

ദേവതാനി

വിയോട പഠത്തിട്ടുണ്ട്, എനിക്ക് സ്വതന്ത്രതയ്ക്കായ് പ്രിയപ്പെട്ടതാണ് ഈ വനപ്രദേശമെന്ന്!!.....

ദേവതാനി

എന്നെന്നേക്കുമായി ഈ വനമണ്ഡലത്തോടിക്കൂടെ ബന്ധപ്പെട്ടാൽ, വല്ല കാലത്തും അങ്ങേയ്ക്കു പശ്ചാത്തപിക്കേണ്ടിവന്നാലോ?

കവൻ

ഇല്ല ദേവീ, ഒരു കാലത്തുമില്ല. ഈ വനമണ്ഡലം—ഇതെനിക്ക് എന്റെ ആത്മാവിനേക്കാൾ പ്രിയതരമാണ്. ദേവിയുടെ ഹൃദയം പോലെ സദാ മനോഹരിയായിരിക്കുന്ന പുഷ്പങ്ങളും, കമനീയമായ കമലകോരകം പോലെ പരിമുദലമായ ആ കാലിണയെ വിട്ടുമാറാതെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കനകനൂപുരങ്ങളോടു മത്സരിച്ചുകൊണ്ടു കളിക്കുന്ന ചെറിയ പക്ഷികളും നിറഞ്ഞ ഈ വനമേഖലയിൽ എന്റെ സ്വതന്ത്രതയ്ക്കായ് സുഖദായകമായ മറ്റൊരു സ്വതന്ത്രം എനിക്കു ലഭിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഇല്ല, ദേവീ, ഒരു കാലത്തും എനിക്കു പശ്ചാത്തപിക്കേണ്ടിവരില്ല!.....

ദേവതാനി

എന്റെ ഹൃദയം തുളുമ്പുന്നു, കമന്ദാ!—ഈ നിമിഷത്തിൽ ഞാൻ എന്തു പുണ്യം ചെയ്തു? എന്റെ സ്വതന്ത്രം!—ഈ

— പതിനാൽ —

ദേവയാനി

ആത്മവിസ്ഫുതിയിൽ, ഇതാ എന്റെ കണ്ണുകൾ താനേ
അടഞ്ഞുപോകുന്നു. ഞാൻ അല്പമൊന്നുറങ്ങട്ടെ!.....

കവൻ

ദേവി സുഖമായി കിടന്നുറങ്ങിക്കൊള്ളൂ! ഞാൻ ഇവിടെ
ദേവിയുടെ സമീപം ഇങ്ങനെയിരുന്നുകൊള്ളാം.

[ദേവയാനി മെല്ലെമെല്ലെ നിദ്രയിൽ ലയിക്കുന്നു]

കവൻ

[അവളുടെ നെറ്റിയിൽ ഉതിർന്നുവെക്കുന്ന കിടക്കുന്ന
അളകൾ മന്ദമന്ദം തടവിക്കൊണ്ടു്]

കാവട്ടും കലരാത്ത പിഞ്ചുപ്പുടയം
ബിംബി, ചുഷ്ണാന്തിപോൽ
സ്വാപം പൊൻപൊടി പൂശുമിസ്സരസിജ-
ശ്രീയാണൊരോമനുഖം,
ആപന്നോന്മദമിന്നു നിന്നെയലിവാർ-
ന്നാലംബമാക്കീടുവാൻ
നീ പുണ്യം പറകെന്തു ചെയ്തതിദമെ-
ന്നകസ്ഥലീരംഗമേ!

ഇതെന്തു സൗന്ദര്യം! അപ്പരസ്സുകളുടെ ആവാസരംഗമായ
എന്റെ സ്വപ്നത്തിൽപ്പോലും ഇങ്ങനെയൊരു ദിവ്യ
മോഹിനിയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ഇം, ബാലികയിൽ

— പതിനേഴ് —

ഞാനറിയാതെതന്നെ അലിഞ്ഞുചേരുന്നു എന്റെ ഹൃദയം. ഓ, എന്തു നിഷ്കൂലകൃത! എനിക്കുവേണ്ടി എന്തു ചെയ്യുവാനും ഇവൾ സദാ സന്നദ്ധയായിരിക്കുന്നു. ആ കാരമാധുരിയും ഹൃദയസൗന്ദര്യവും ഒരിടത്തുതന്നെ ഇങ്ങനെ കെതിണങ്ങിച്ചേരുകമോ? ത്യാഗസന്ധുണ്ണമായ സ്രീ ഹൃദയത്തിന്റെ മാധുര്യം ഇപ്പോഴാണ് ഞാൻ അറിയുന്നത്.

വെള്ളത്താമരപോൽ വിശുദ്ധി വഴിയും

സ്രീചിത്തമേ, ജീവിതം

പൊള്ളുമ്പോളുമുതം തളിച്ചു തടവും

സത്സാന്തപനസ്വപ്നമേ,

മുള്ളേറോറു മുറിഞ്ഞു രക്തമൊഴുകു -

മ്പോഴും പുമാനന്ദം -

ത്തളിച്ചു ജ്ഞാപിച്ചിടം സഹനതാ -

സങ്കേതമേ, വെൽവു നീ!!

ഇതാ, അലഞ്ഞു തളന്ന് വെൺമേഘശകലം ഗിരിതടത്തെ എന്നപോലെ, എന്റെ അകതലത്തെ ആശ്രയിച്ചു,

അല്പം വിടന്നൊരരുണാധരപല്ലവത്തിൽ -

പ്പൊൽപ്പവിനൊത്ത പുതുപൂമ്പിരി വെള്ളവീശി,

ഉല്ലസമായ നെടുപ്പിപ്പി,ലിടയ്ക്കു, മാന്ത -

ടല്ലാലുമൊണിച്ചുകി, നീ സുഖനിദ്ര ചെയ്തു!

ദേവയാനി

ദേവീ, ഉറങ്ങൂ, സുഖമായിക്കിടന്നാണിക്കൊള്ളൂ! അയ്യോ!—വെയിലുലച്ച തൈമാന്തളിർപോലെ വാടിത്തളിർന്ന ഭവതിയുടെ ശരീരം വല്ലാതെ വിയർക്കുന്നുണ്ടല്ലോ! വനത്തിലെ വല്ലിക്കുടിലിലിരുന്നിട്ടരിയുന്നില്ല; എന്തുഗ്രമമായ വെയിലാണു്! ഞാൻ പൂക്കൾ പഠിച്ചു പോരുമ്പോൾത്തന്നെ വേണമതീതടം ചുട്ടുപഴക്കാൻ തുടങ്ങി. പരാഗസുരഭിലമായ മന്ദാനിലന്ദനവും മട്ടുമാറി. ഇതാ എന്റെ ദേവിയുടെ നെറ്റിത്തടത്തിൽ ശുക്ലപൗണ്ഡ്രമീസമക്ഷം ചന്ദ്രകാന്തമണികളെപ്പോലെ, സ്വേദകണങ്ങൾ പൊടിഞ്ഞലിയുന്നു. ഈ താമരയിതളാൽ ഞാനിതു തുടച്ചു കളയട്ടെ!.....

[അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നു]

ഇനി,

ദത്താനുമോദം ശിശിരാദ്വാരം
നൽത്താമരപ്പച്ചില വീശിവീശി,
ഉത്തേജകേ, നീയുണരമ്പൊഴേയ്ക്കു—
മിത്താപജായാസമകരവൻ ഞാൻ.

[വീശുന്നു]

[ഒരു നേരിയ കാറ്റുതട്ടി വജ്രിക്കുടിലിൽ തളിർച്ചില്ലകൾ ഉലയുകയും കുറച്ചു പുഷ്പങ്ങൾ ദേവയാനിയുടെ മുഖത്തു് അടൻ വീഴുകയും ചെയ്യുന്നു]

— പത്തൊമ്പതു —

ദേവയാനി

ദേവയാനി

അയ്യോ, കുമാരാ, എന്റെ കുമാരാ!....അങ്ങവിടെ?...
അയ്യോ, അങ്ങവിടെ?.....

കുമാൻ

എന്തു ദേവി?—ഞാനിതാ ദേവിയുടെ അടുത്തുതന്നെയു
ണ്ടല്ലോ!.....എന്തേ ഇങ്ങനെ!ഞെട്ടിയുണർന്നു?

ദേവയാനി

[അല്പനേരത്തെ മൗനം.....ആശങ്കാ
ത്മകമായ ഒരു വീക്ഷണം ചുറ്റും നട
ത്തിയിട്ട് ഒടുവിൽ കുമാന്റെ മുഖത്തു
നോക്കി ഒരാശ്വാസനിശ്വാസം വിട്ടു
കൊണ്ടു]

ഓ! കണമില്ല. ഞാൻ ഒരു ദുസ്വപ്നം കണ്ടു. അസ്മ
ന്മാർ എന്റെ ജീവനുംജീവനായ കുമാരനെ—അയ്യോ!—
അതു പോട്ടെ; സാരമില്ല. വെറും ഒരു സ്വപ്നം. അതി
നൊരത്ഥവുമില്ല.....എന്നാലും.....എന്റെ ഹൃദയം
വല്ലാതെ മിടിക്കുന്നു.....മേയ്, 'വെറും വിഡ്ഢിത്തം!.....
എന്നാലും എന്റെ കുമാരാ, എന്നിൽ ജീവൻ തങ്ങിനി
ല്ക്കുന്നിടത്തോളം കാലം എന്റെ കുമാരനു യാതൊരാവ
ത്തും പരിക്കുമില്ല....ഇല്ലെങ്കിലും, മേയ്, അതൊന്നും
സംഭവിക്കയില്ല. എന്റെ അച്ഛൻ!—അദ്ദേഹത്തിന്റെ
ആ നിശ്ശഡവും ദിവ്യവുമായ ശക്തി!—അദ്ദേഹത്തിന്റെ

— ഇരുപതു —

ദേവയാനി

ആത്മവത്സലയ്ക്കോ ആപത്തു! സ്രീസഹജമായ ഭീതി
മാത്രമാണെന്നേൻറതു!—അതെല്ലാം പോട്ടെ; ഞാനെന്തു
മാത്രം ഉറങ്ങി?

[ദുഃഖത്തോടെ നാക്കിടത്]

അല്ലാ, നേരം എന്താണു മദ്ധ്യാഹ്നമാകാറായല്ലോ! അ
താ വേണമതീതടത്തിലെ വെള്ളാരങ്കല്പകൾ ആദിത്യ
ന്റെ തീക്ഷ്ണമായ കിരണങ്ങളോടു മരീചികാസദൃശമായ
ഒരു മയുഖമണ്ഡലം സൃഷ്ടിച്ചുതുടങ്ങി! കഷ്ടം!—കുമാരൻ
വല്ലാതെ വിശന്നിരിക്കും. ഈ വള്ളിക്കുടിയിൽത്തന്നെ
ഇരിക്കൂ! ഞാൻ ആശ്രമത്തിൽപ്പോയി ക്ഷണത്തിൽ ആ
ഹാരം കൊണ്ടുവരാം.

കുമാൻ

ദേവി ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ട. ദേവിയുമൊന്നിച്ചു ഞാനും വരാം
ആശ്രമത്തിലേയ്ക്കു്.

ദേവയാനി

എനിക്കു ബുദ്ധിമുട്ടോ, കുമാരാ? ഇങ്ങനെ പറയാതിരി
ക്കൂ! എന്റെ പ്രാണനുംപ്രാണനായ കുമാരനുവേണ്ടി
എന്തിനും സന്നദ്ധയായ എനിക്കു ബുദ്ധിമുട്ടോ?—വ
ക്കേ കുമാരനെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞു് അരനിമിഷംപോലും ത
നിച്ചു കഴിച്ചുകൂടുക എനിക്കു സാധ്യമല്ല. അതുംപോരെ
ങ്കിൽ!—അയ്യോ എന്റെ സ്വപ്നം!—എല്ലാ മാസത്തി

— ഇരുപത്തൊന്ന് —

ദേവയാനി

ലും ശുക്ലപൗണ്ഡ്രമിദിവസം ഞാൻ ആരാധിക്കുന്ന വന
ദേവതകൾ ഏനിക്കു നല്കിയ ഒരു മുന്നറിവാണത്! ക
മാരൻ സൂക്ഷിക്കണം!—കുമാരനെ ആപത്തുകൾ ആക്ര
മിക്കുവാൻ തക്കംനോക്കിക്കാത്തിരിക്കുകയാണ്.

പക്ഷേ കുമാരൻ അതു വിചാരിച്ചു ഭീതിപ്പെടേണ്ട.
ഞാനുള്ളിടത്തോളംകാലം എന്റെ കുമാരൻ ഒരാപത്തും
വരികയില്ല. എങ്കിലും, സൂക്ഷിക്കേണ്ടതു നാം സൂക്ഷിക്ക
ണം. വെയിലത്തു് എന്റെ കുമാരനെ നടത്തുന്നതിലുള്ള
വേദംനിമിത്തം ഞാൻ ആദ്യമങ്ങനെ പറഞ്ഞുപോയി
എന്നേഉള്ളൂ. വിജനമായ ഈ വനാങ്കത്തിൽ കുമാരൻ ത
നിച്ചിരിക്കേണ്ട. നമുക്കൊന്നിച്ചുതന്നെ പോകാം!

കുമാരൻ

അങ്ങനെതന്നെ.

[വേണമതിതീരത്തേക്കു മൃഗഭിക്ഷാണിച്ചുകൊണ്ട്]

പച്ചപ്പൽത്തകിടിപ്പരപ്പുകൾ വെടി-

ഞ്ഞൊടിക്കിത, ചുഗ്രമാ-

മുച്ചച്ചുടിൽ വലഞ്ഞു, വൈക്കുളഭയം

തേടി വടക്കായയിൽ!

ഉച്ചണ്യാതപദണ്ഡിതാഡ്യജകലം

വ്യാകീണ്ണപണ്ണാലും-

പ്രച്ഛന്നസ്ഥിമിതാംഗമായി മരുവീ

വൃക്ഷാഗ്രനീഡങ്ങളിൽ!

— ഇരുപത്തിരണ്ട് —

ദേവയാനി

ദേവീ!—വെയിൽ അതികഠിനമായിരിക്കുന്നു. ദേവിക്ക് വല്ലാത്ത ക്ഷീണവുമുണ്ട്. ഞാൻ കൈവിടിച്ചുകൊള്ളാം!.....മരത്തണലുകളിലൂടെ മെല്ലെമെല്ലെ, നടന്നു നമുക്ക് ആശ്രമത്തിൽ ചെന്നുപറാം!.....

[ഇരുവരും കൈകോർത്തുവിടിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നു പോകുന്നു]

1115—എടവം.

